

# UVOD

Termin "ekonomija" potiče od dvije grčke riječi *oikos*, što znači kuća, i *nomos*, što označava zakon. Zato se često pominje da Ekonomija predstavlja zakone pomoću kojih se „upravlja kućom“.

Kao nauka, ekonomija označava iznalaženje metoda čija primjena u procesima ekonomskih aktivnosti ljudi (proizvodnja, potrošnja, raspodjela i razmjena materijalnih dobara i usluga) omogućava uspješno upravljanje „kućom“. Pod kućom je riječ o porodičnom domaćinstvu, preduzeću, privredi jedne države, svjetskoj privredi.

Za Samjuelsona "ekonomija je izučavanje kako društva koriste oskudne resurse da bi proizvela vrijedna dobra i raspodjelila ih različitim ljudima". Na osnovu te definicije "dvije su ključne zamisli u ekonomiji: da su dobra oskudna i da društvo mora upotrebljavati svoje resurse djelotvorno. Uistinu je ekonomija važan predmet zbog oskudnosti i želje za djelotvornošću"<sup>1</sup>

"Zamislite svijet bez oskudnosti. Kada bi se mogle proizvesti beskonačne količine svakog dobra ili kad bi ljudske želje bile u potpunosti zadovoljene, koje bi bile posljedice? Ljudi se ne bi brinuli kako „istegnuti“ svoje ograničene dohotke jer bi mogli imati sve što žele, preduzeća se ne bi trebala brinuti zbog troškova ili zdravstvene njege, a vlade se ne bi trebale boriti oko poreza, potrošnje ili zagađenja jer to nikoga ne bi zabrinjavalo. Osim toga, s obzirom na to da bi svako od nas mogao imati koliko poželi, niko se ne bi zanimao za raspodjelu između različitih ljudi ili staleža."<sup>2</sup>

Za Alfreda Maršala, u knjizi Principi ekonomije, "ekonomija je nauka o ljudima u svakodnevnom poslu koji se zove život".

Analizu reprodukcijuskog ciklusa, na proizvodnju, raspodjelu, razmjenu i potrošnju, prvi je u ekonomiji postavio francuski ekonomist Žan Batist Sej.

Različiti su pristupi u izučavanju ekonomskih aktivnosti, a izdiferencirala su se dva osnovna stava.

Prvi se odnosi na izučavanje ekonomskih aktivnosti kroz istorijske promjene društveno-ekonomskih formacija i oblika svojine koji određuju karakter odnosa u raspodjeli.

---

<sup>1</sup> Samuelson Nordhaus, : Ekonomija, 18-to izdanje, Mate, Zagreb, 2005., str.4.

<sup>2</sup> Samuelson, N. Ibidem.

Drugi je usmjeren na iznalaženje ekonomskih aktivnosti čija primjena stalno povećava racionalnost ekonomskog ponašanja pojedinaca, preduzeća, domaćinstava i države. Ovaj stav je izražen u građanskoj ekonomiji, posebno kod protagonista neoklasične ekonomske misli. Za njih ekonomska aktivnost predstavlja ponašanje ljudi prilikom izbora između brojnih ekonomskih ciljeva i oskudnih materijalnih i nematerijalnih dobara i sredstava koja imaju alternativnu upotrebu, a pomoću kojih se postižu ekonomski ciljevi. Znači, ekonomija je racionalni izbor najbolje kombinacije ekonomskih ciljeva i sredstava pomoću kojih se postavljeni ciljevi ostvaruju.

Savremena ekonomija analizira:

a) alokaciju društvenih resursa, raspodjelom društvenog proizvoda na grupe i pojedince;

b) promjenljivost proizvodnje i raspodjele usljed vremena, i

c) „efikasnost odnosno neefikasnost ekonomskih sistema“.<sup>3</sup>

Protagonisti prvog pristupa smatraju da ekonomske aktivnosti kojima se usavršava ekonomska racionalnost ponašanja pojedinaca preduzeća zavise od oblika svojine, koji su istorijska kategorija i podložni su stalnim promjenama.

Stoga su i oblici ekonomskih aktivnosti usavršavanja ekonomske racionalnosti podložni promjenama.

Sljedbenici drugog pristupa su protagonisti neoklasične ekonomske misli, koji polaze od premise da se društveno-ekonomska formacija zasniva na privatnoj svojini i tržištu, te je konstantna i nepromjenjiva. U takvoj, konstantnoj, društveno-ekonomskoj formaciji, postoji samo jedan oblik ekonomskih aktivnosti usavršavanja ekonomske racionalnosti, a to je stalno iznalaženje najracionalnijeg izbora kombinacije ekonomskih ciljeva i sredstava, pomoću kojih se dati ciljevi realizuju.

---

<sup>3</sup> Woolf, E. et al., Economics, Hutchinson, London, 1997.